

GÉPIPARI AUTOMATIZÁLÁS

IPARI ROBOTOK

FEJLŐDÉSTÖRTÉNET, ALKALMAZÁSOK

Dr. Pintér József

Tananyag vázlata

- **IPARI ROBOTOK** fejlődésének áttekintése
- A robot szó eredete, alkalmazási területek, a "kiábrándulás" és okai, a hazai helyzet, a fejlődés tendenciái, stb.
- Az ipari robot és a manipulátor fogalma
- Robotok kinematikai jellemzői, munkatér-típusok, azok jellemzése, összehasonlítása
- Robotok szerkezeti elemei, hajtásrendszerek
- Robotok irányítása
- Robotok megfogószerkezetei

FEJLŐDÉSTÖRTÉNET

- Löw rabbi ☞ GÓLEM ☞ " Sem ha foras „ varázsige ☞ "programlapocska" információ hordozó
- Kempelen Farkas (1734-1804) sakkozógépe (1769)
- ROBOT szláv eredetű szó "rabota" igás v. kézi napszám, ...
  - Karel Capek R.U.R. (Rossum univerzális robotjai színdarab) 1923-ban lefordítják angol nyelvre (Itt a robotok gépi szörnyek, androidok, amelyek az emberek ellen fordulva elpusztították őket, és átvették a hatalmat).

FEJLŐDÉSTÖRTÉNET

- A VDI 2860 irányelv (1981) szerint:
„Az ipari robot univerzálisan állítható többtengelyű mozgó automata, melynek mozgás-egymásutánisága (utak és szögek) szabadon - mechanikus beavatkozás nélkül – programozható és adott esetben szenzorral vezetett, megfogóval, szerszámmal vagy más gyártóeszközzel felszerelhető, anyagkezelési és technológiai feladatra felhasználható”

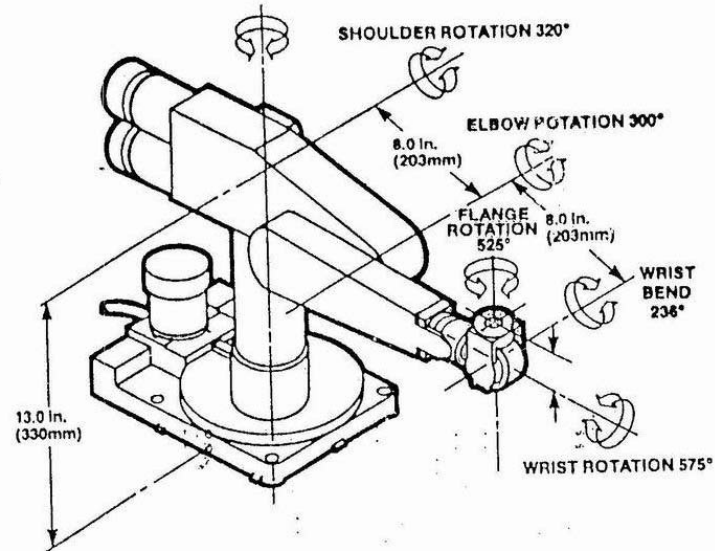
FEJLŐDÉSTÖRTÉNET

Előzmények:

- NC-technika, USA, 1948-52
- M.I.T. – Térbeli felület marógéppel való megmunkálása, egyszerre 3 irányban
- távműködtetésű manipulátorok, USA, 1946-50
- 1954. Georg DEVOL szabadalma, 👉 Joe Engleberger (a „robotika atyja”) 1961-ben megalapítja az UNIMATE céget *General Motors* részére robot (számjegyes vezérlés, hidraulikus hajtás)

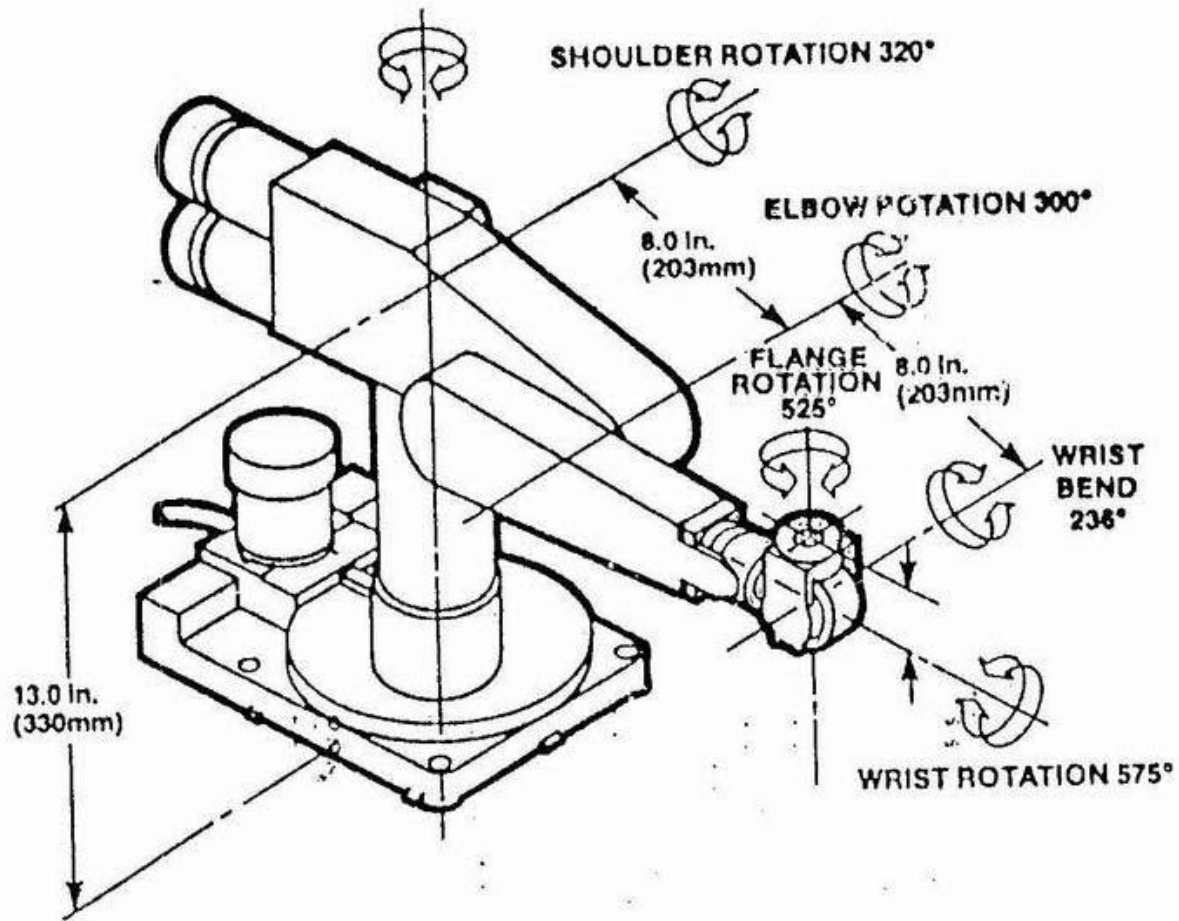
FEJLŐDÉSTÖRTÉNET

- 1965. Anglia USA robotokat vásárol
- 1971. Kifejlesztik a Stanford kart, amely egy tisztán villamos hajtású kisrobot, a PUMA sorozat előfutára.
- 1975. Az Unimation PUMA sorozatának a bevezetése.
- 1985. Világméretben elkezdődik az autonóm mobil robotoknak a fejlesztése.

1. ábra. A PUMA robot (UNIMATION)

FEJLŐDÉSTÖRTÉNET

1. ábra. A PUMA robot (UNIMATION)

Robotok alkalmazása

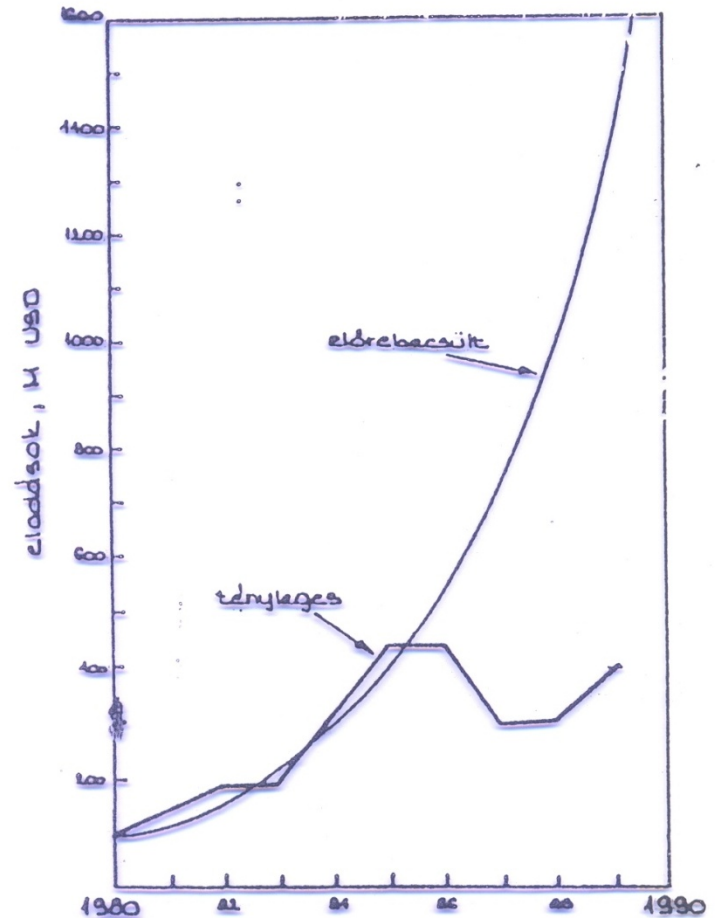
■ Alkalmazási területek (1980-as években):

■ ponthegesztés		28%
■ ívhegesztés		20%
■ festés		11%
■ szerelés		7%
■ munkadarab kezelés		24%
■ kutatás, oktatás		10%

Robotok alkalmazása

- 1986. megkezdődik a "csalódás" időszaka
- telítődött az egyszerű alkalmazások piaca, a szerelés műveletének robotosítása igen nehéz (pl. érzékelők, szoftverek, stb.)

2. ábra. Az USA robotgyártóinak előrebecsült és tényleges termelési üteme (millió USD-ban)

Robotok alkalmazása

- Alkalmazási területek (1990-es években):
- anyagmozgatás 25%
- hegesztés (pont- és ívh.) 15%
- festés 10%
- szerelés 35%
- egyéb 15%

Robotok alkalmazása

Anyagmozgató robot

Hegesztő robot

Robotok alkalmazása

Festő robot

Szerelő robot

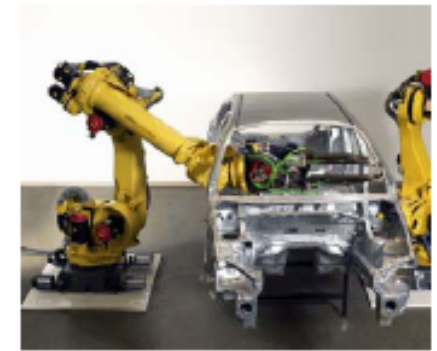
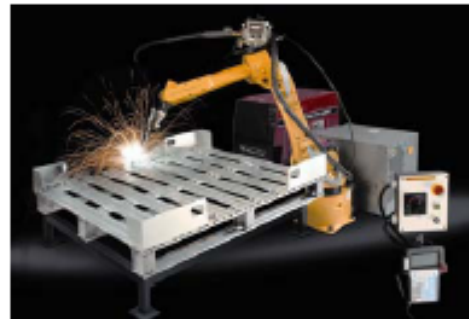
Robotok alkalmazása

Anyagmozgatás,
szerelés, stb.

Festés, lakkozás

Hegesztés

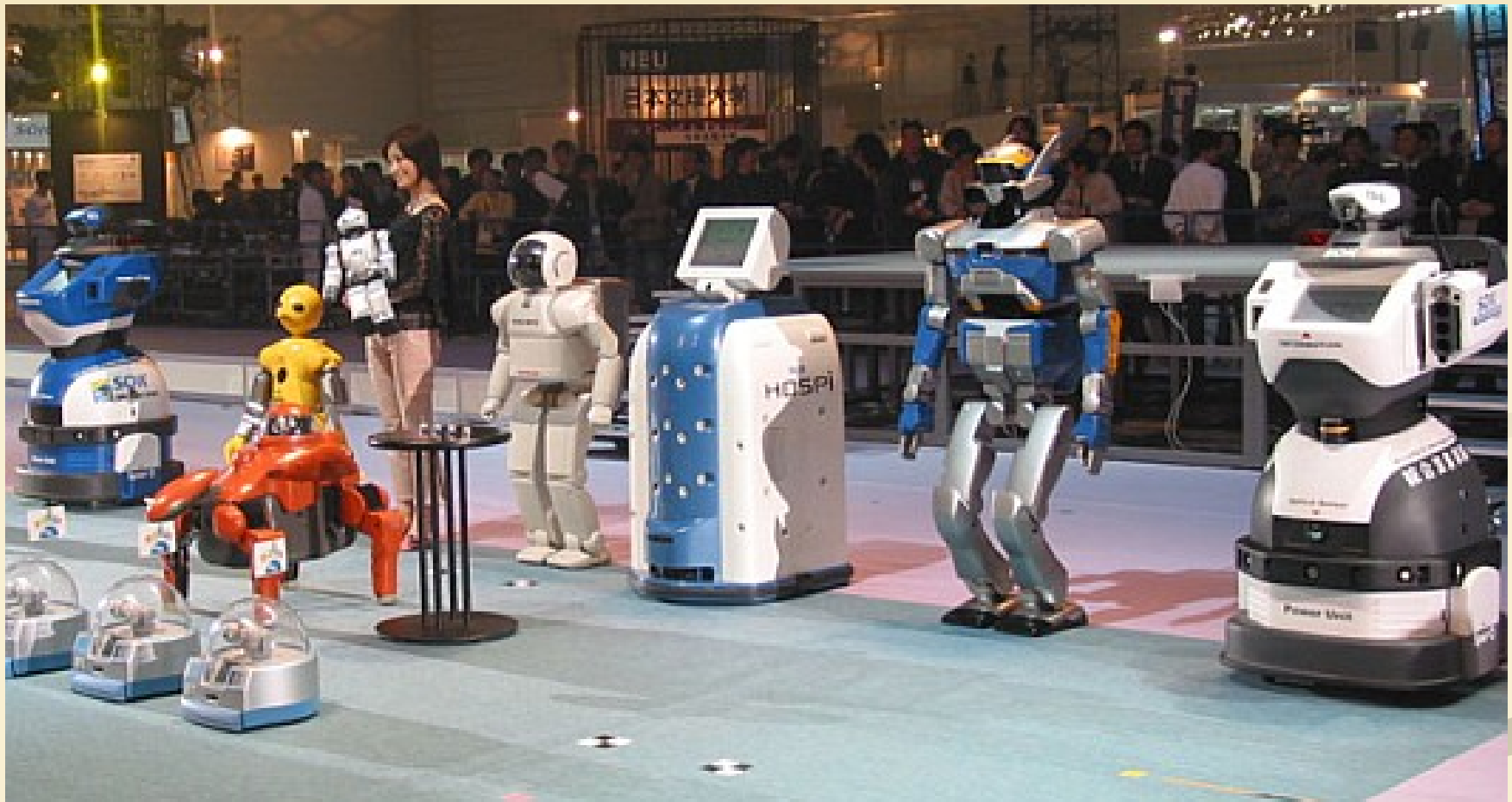

Robotok alkalmazása

Asimo a humanoid

Robotok alkalmazása

Robotok alkalmazása

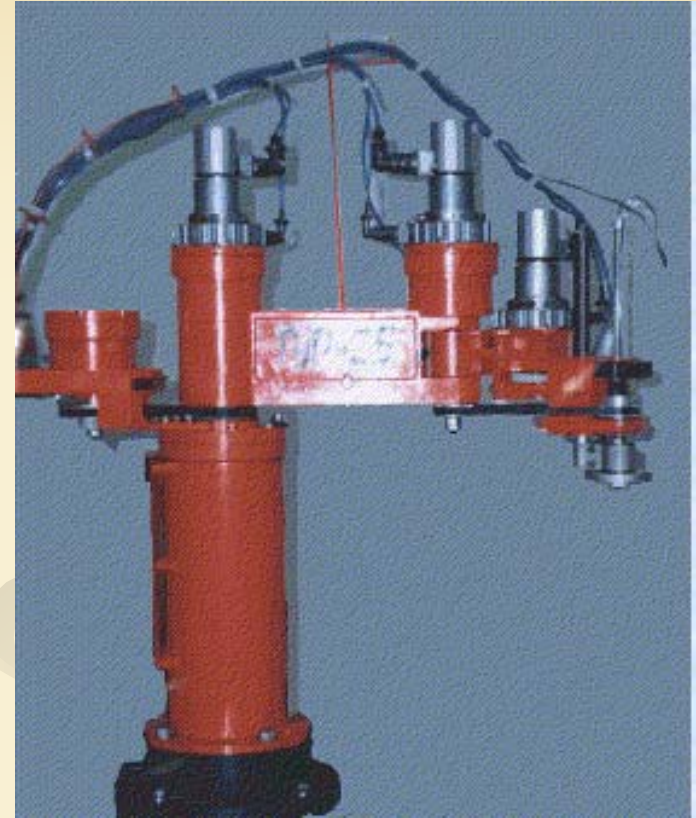
- Alkalmazási területek M.on. (1990-es évek):
- présgépkiszolgálás 25%
- hegesztés (pont- és ívh.) 25%
- festés 5%
- szerelés 3% ?
- szerszámgépkiszolgálás 20%
- oktatás 17%
- fémöntés és egyéb 5%

Robotok alkalmazása

FANUC ROBOT

SCARA robot

Robotok alkalmazása

A világon 2005-ben telepített robotok területi eloszlása

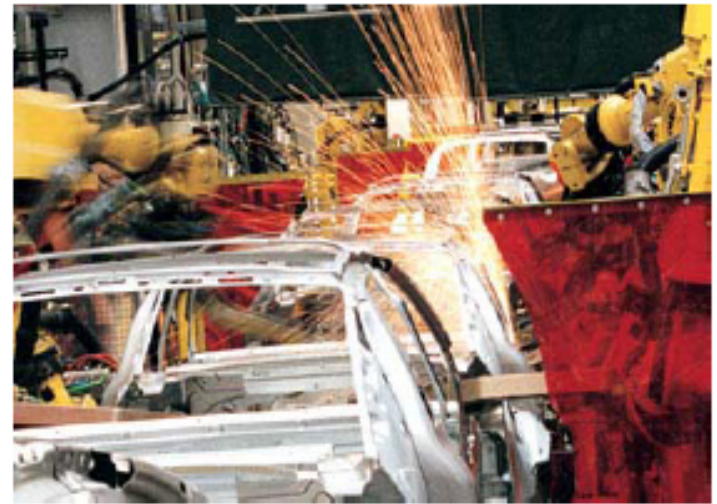
Asia 452038,
38%

Europe,
260609, 22%

Japan;
342734; 28%

USA; 113890;
9%

Robotok alkalmazása

A világon 2005-ben telepített robotok iparágankénti eloszlása

Beruházási javak

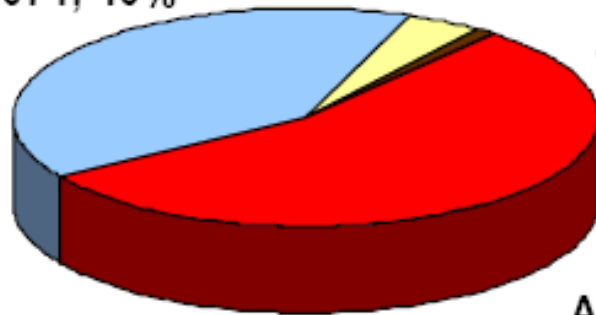
Investment goods i.;
22074; 40%

Fogyasztási javak

Consumer goods i.;
2274; 4%

Alapanyagok és fémek

Basic metals & materials i.
; 587; 1%

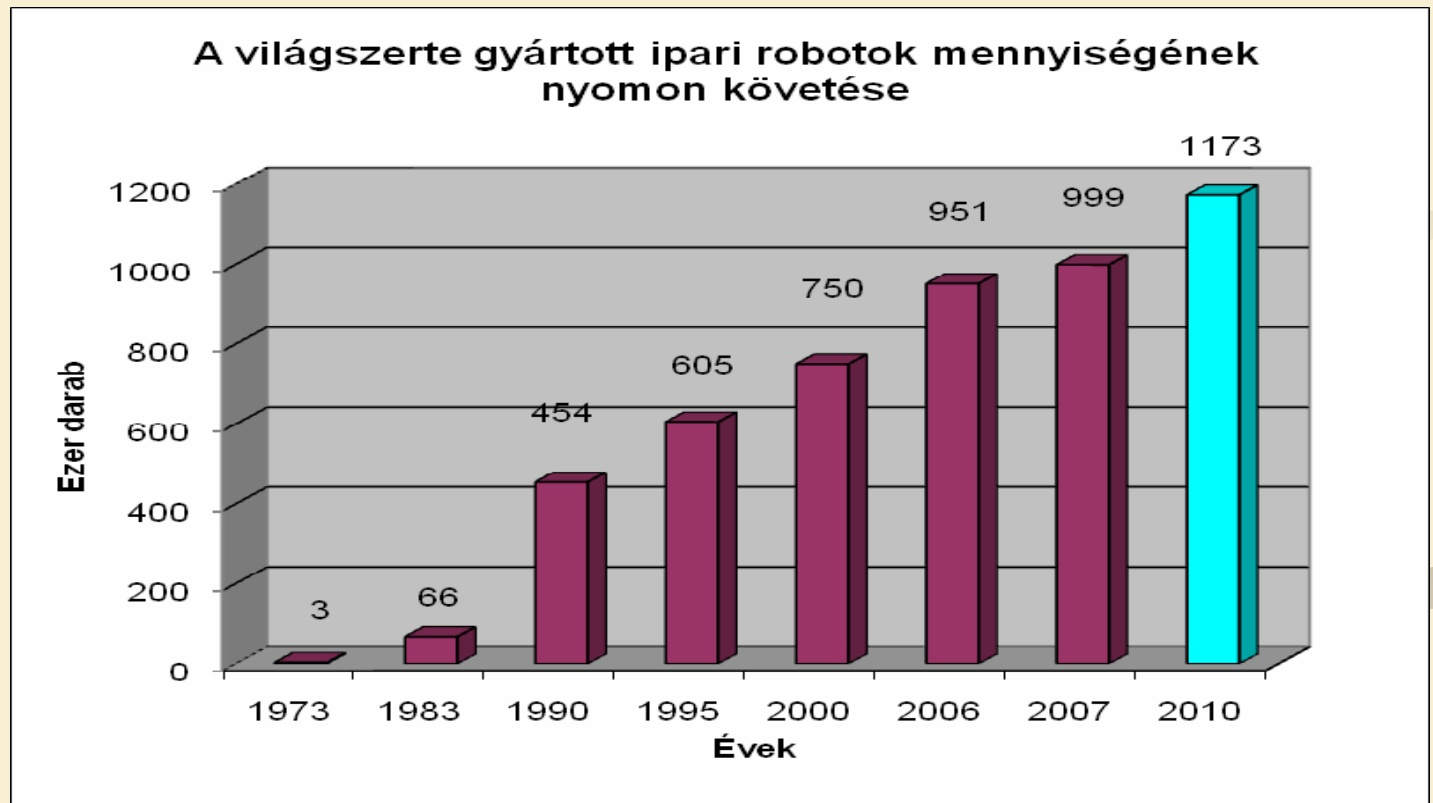
Autóipar

Automotive industry;
30153; 55%

Robotpiac

A nehezen beinduló robotpiac mára 5,4 milliárd dollárosra nőtt, és egyes elemzők szerint ez 2010-re 17 milliárd felé emelkedhet.

Robotpiac

- **Teljesítmény növekedés (tipikus hegesztő robot)**

- **FANUC** S-360 (1983)
  - Payload = 60kg;
Reach=2.23 m
- **FANUC** S-420F (1987)
  - Payload = 120kg;
Reach=2.40 m
- **FANUC** M-900iA/600 (2004)
  - Payload = max. 700kg;
Reach=2.83 m

Árcsökkenés

Átlagos robot ár 1983 → 99200 Euro

Átlagos robot ár 1993 → 79800 Euro

Átlagos robot ár 2003 → 49000 Euro

20 év alatt: - 50%

Robot fejlődési trendek

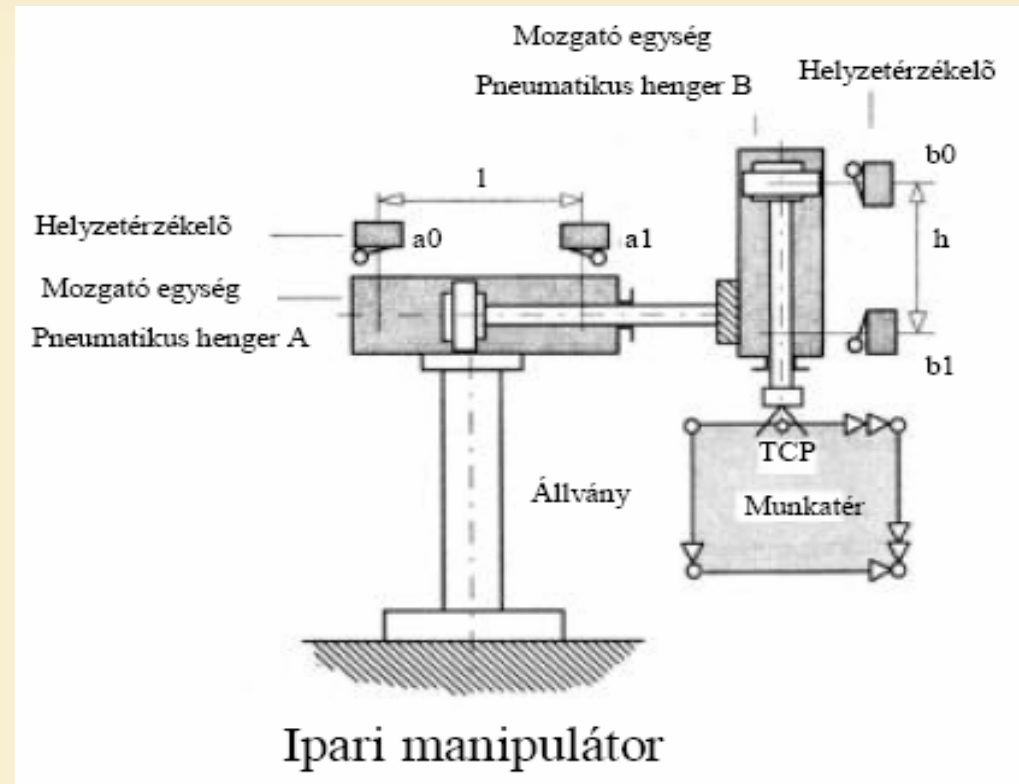
- 5. évenként 25%-os robotigény növekedés
- Növekszik a speciális alkalmazások részaránya
- Beállási pontosság nő (kisebb mint 1 μm)
- A legnagyobb teherbírás eléri az 5000 kg-ot
- A programozható pont sebessége eléri a 12-15 m/s -ot, a gyorsulás 5-7 G-re nő
- Az önsúly a jelenlegi 25%-ra csökken
- Bővül a számítógépes alkalmazások köre
- Elterjednek az optikai eszközök (pl. lézer)
- Vezérlésekben megjelenik a CISC és a RISC, a neurális hálózatok a FUZZY LOGIC megjelenése

Ipari robot fogalma

Manipulátor:

Kézzel, vagy gépi úton vezérelt **anyagmozgató szerkezet**, mely tárgyak megfogását, térbeli helyzetének megváltoztatását, vagy megtartását, majd elengedését biztosítja.

Ipari robot fogalma

Ipari robot:

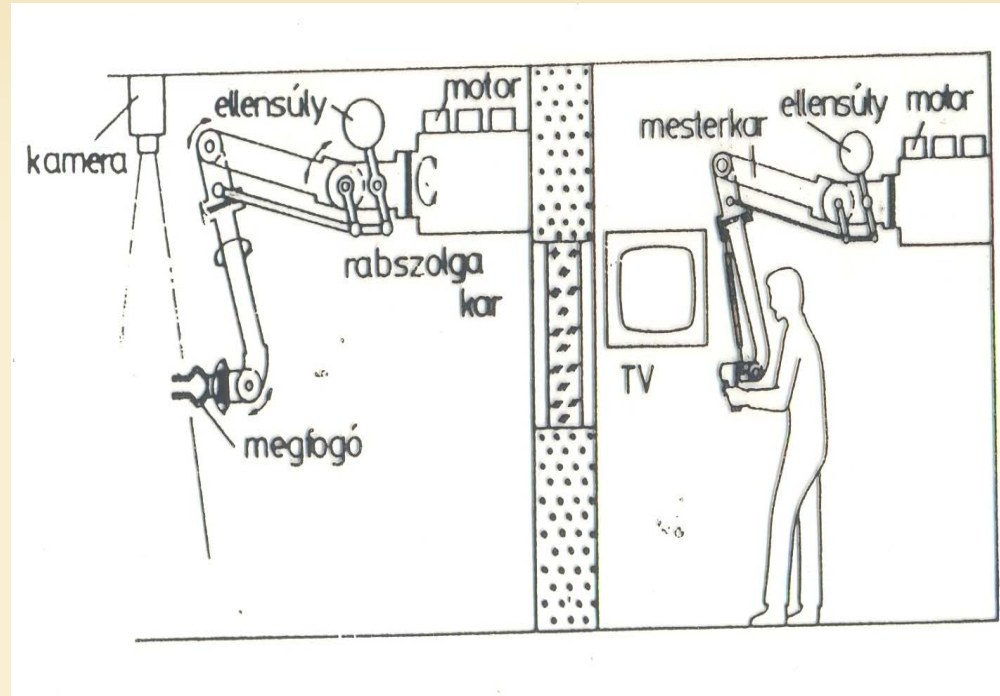
Ujraprogramozható,
többcélú *manipulátor*,
amely anyag, alkatrész,
szerszám, vagy különleges
eszköz – változtatható
program szerinti –
mozgatását végzi számos
feladatvariáció
végrehajtására.

Tehát a robot is manipulátor.

Ipari robot fogalma

- Kézi vezérlésű manipulátor közvetlenül a kezelő által vezérelt szerkezet.
- A mozgás a kezelő mozgató erejének mechanikus átvitelével, vagy távvezérléssel lehetséges (**master-slave**, **mester-szolga** szerkezetek).

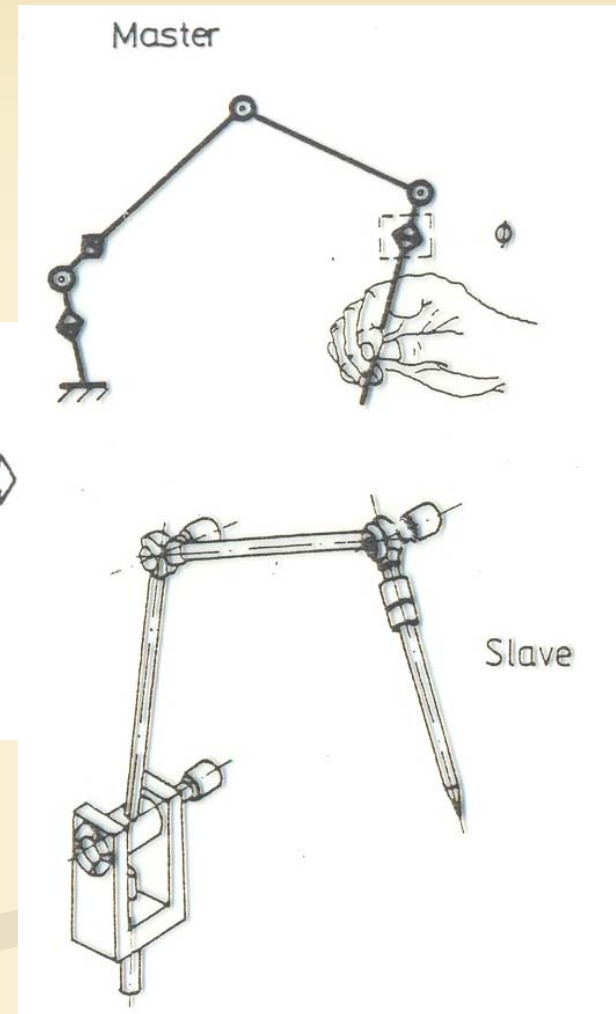
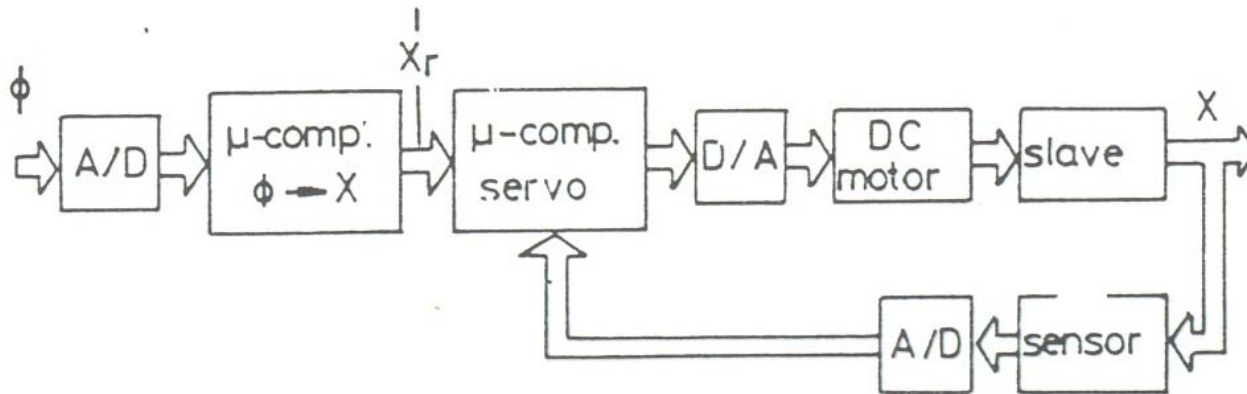

Hat szabadságfokú közvetett kézi vezérlésű Manipulátor (Master-slave-System)

Ipari robot fogalma

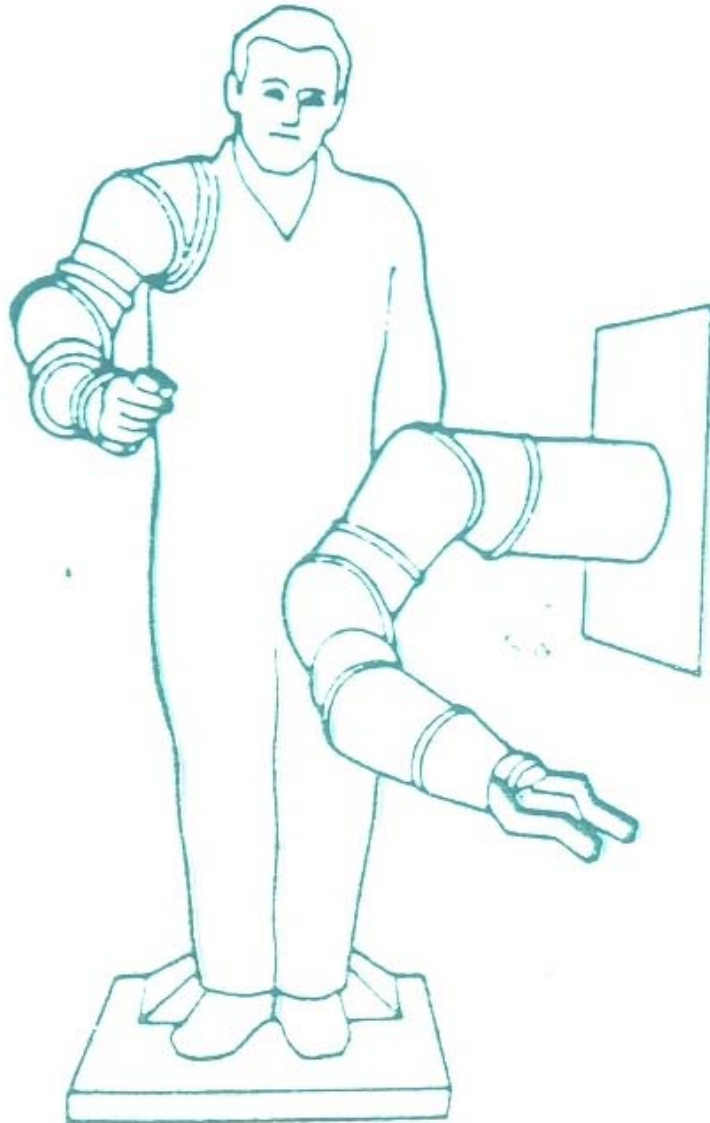
Mesterkar

Hajtásszabályozás
blokkdiagramja

Tiny-Micro Mark-1 (Japán) mikromanipulátor

Ipari robot fogalma

**Exoskeleton
Master-slave
(mester-szolga)
rendszer JET
Propulsion Laboratory,
USA**

Ipari robot fogalma

Robotgenerációk:

1. Generációs robotok:

- Csak vezérléssel működtethetők
- A környezet meghatározott
- Egyszerű feladat
- Gyorsaság, pontosság jellemzi
- Nincs alkalmazkodó képessége, nem érzékeli a környezet változásait

Ipari robot fogalma

2. Generációs robotok:

- Nem egyértelműen meghatározott a tárgyak helyzete
- Környezetüket **szenzorokkal** vizsgálják
- A számítógép bármikor képes módosítani a robot mozgását (pl. váratlan akadály)
- **Döntően szerelő robotok**

Ipari robot fogalma

3. Generációs robotok:

- Jól alkalmazkodnak a környezet változásaihoz
- Alakokat és helyzeteket ismernek fel
- Önálló döntéseket hoznak
- A környezetből információt szereznek és ez alapján képesek saját programot írni, „tanulási képesség”
- Bonyolult feladatokra

Ipari robot fogalma

3. Generációs robotok:

- A környezetből információt szereznek és ez alapján képesek saját programot írni, szükség esetén módosítja a betáplált programot. „tanulási képesség”
- Bonyolult feladatokra

Robotok alkalmazása

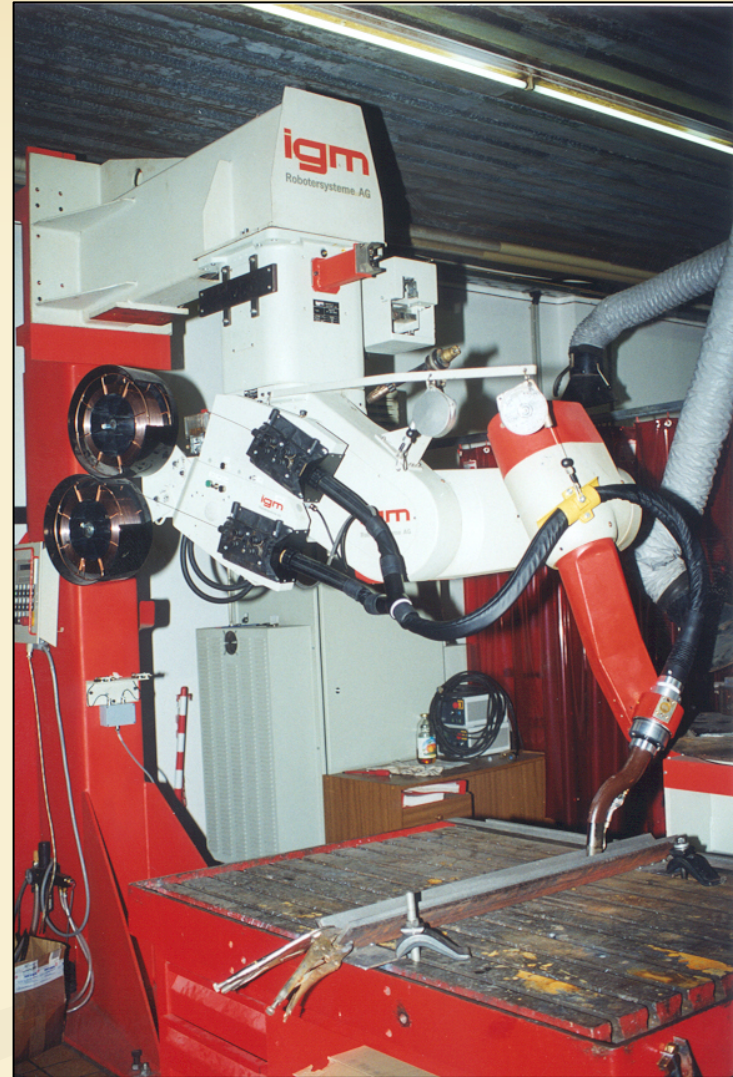
ABB IRB 140-es robot

ABB robot család

Robotok alkalmazása

Két huzalos eljárással dolgozó
hegesztő robot (igm)

Köszönöm a figyelmet!

The background features several light-colored, wavy lines that sweep across the bottom right portion of the slide, adding a decorative touch to the minimalist design.